

Påverkansanalys naturmiljö

Detaljplan Riksby 1:13 m.fl. Linta gårdsväg i Bromma.
(Dnr 2017-16020), Stockholms stad

Påverkansanalys naturmiljö. Detaljplan Riksby 1:13 m.fl. Linta gårdsväg i Bromma. (Dnr 2017-16020), Stockholms stad

2021-06-18

Utgivare: Exploateringskontoret, Stockholms Stad

OM RAPPORTEN:

Titel: Påverkansanalys naturmiljö Detaljplan Riksby 1:13 m.fl. Linta gårdsväg i Bromma. (Dnr 2017-16020), Stockholms stad

Version/datum: 2021-06-18

Rapporten bör citeras enligt följande: Palmqvist, G. & Koffman, A. (2021). Påverkansanalys naturmiljö Detaljplan Riksby 1:13 m.fl. Linta gårdsväg i Bromma. (Dnr 2017-16020), Stockholms stad. Calluna AB.

Foton i rapporten: © Calluna AB där inget annat anges. På framsidan syns lummig blandskog på kullen Lilla Kvarnberget vid Kvarnbacksvägen på kullens östra sida, naturstig i tallskog på kullens västra sida, gnagspår av reliktböck som lever på tall samt vandrande paddor nordöst om den stora norra kullen. Paddorna är på väg till golfdammen.

OM UPPDRAGET:

På uppdrag av: Exploateringskontoret, Stockholms stad

Uppdragsgivarens kontaktperson: Petra Lundström och Emelie Maniette

Utfört av: Calluna AB (organisationsnummer: 556575-0675)
Adress huvudkontor: Linköpings slott, 582 28 Linköping
Hemsida: www.calluna.se
Telefon (växel): +46 13-12 25 75

Projektledare: Anna Koffman (Calluna AB)

Rapportförfattare: Gustav Palmqvist (Calluna AB)

Kartproduktion: Gustav Palmqvist (Calluna AB)

Kvalitetssäkring: Annika Stål Delbanco (Calluna AB)

Callunas interna projektkod: AKN0115C

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Uppdrag	5
Rapportens upplägg	5
Detaljplanen	6
Naturvärdesinventeringen	10
Beskrivning	10
Bedömning	11
Habitatnätverk	18
Ädellövträd	18
Barrskog	21
Groddjur	24
Tillskapande av nya träd – ny stadsgrönska	29
Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden	30
Sammanvägd bedömning av påverkan	31
Förslag till åtgärder	32
Skydd av träd	32
Hänsyn vid nyanläggning och upprustning av stigar	32
Kvarnbacksvägens vägslänt	33
Död ved	33
Groddjur	34
Skötselplan	34
Referenser	35

Sammanfattning

Inför plansamråd har Calluna AB, på uppdrag av Exploateringskontoret, Stockholms stad, bedömt påverkan på naturmiljön för detaljplanen för Riksby 1:13 m.fl. (Dnr 2017-16020). Detaljplanen kallas också ”Linta gårdsväg”. Främst dessa befintliga underlag har studerats:

- Naturvärdesinventering inkl. inmätning av naturvärdesträd (Koffman 2014, Koffman & Sterenborg 2018a, Scarpellini 2020).
- Habitatnätverk för insekter knutna till ädellöv (Barthel 2015).
- Habitatnätverk för barrskogsmesar (Barthel 2015).
- Groddjursinventering (Koffman & Sterenborg 2018b).
- Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (Stockholms stad 2014).
- Planerad bebyggelsestruktur. Har tillhandahållits av Nyréns Arkitektkontor.

Tabell 1. Sammanfattning av olika naturmiljöer som påverkas av planen.

Typ av naturmiljö som påverkas	Antal objekt som påverkas	Total areal som påverkas
Naturvärdesobjekt klass 2	2	Ca 0,2 ha
Naturvärdesobjekt klass 3	2	Ca 1,1 ha
Naturvärdesobjekt klass 4	3	Ca 1,3 ha
Värdeelement: Buskage	18	
Värdeelement: Block	2	
Värdeelement: Block och buskage	1	
Naturvärdesträd	16–25	
Biotop i ädellövnätverket	2	Ca 0,9 ha
Fortplantningsområde barrskogsmesar	3	Ca 0,18 ha
Hemområde barrskogsmesar	2	Ca 1,4 ha
Hemområde groddjur	2	Ca 1,4 ha
Naturvärdesobjekt med groddjurshabitat	1	Ca 0,15 ha
ESBO: Kärnområde	1	Ca 3,6 ha
ESBO: Livsmiljö för skyddsvärda arter	1	Ca 1,5 ha
ESBO: Spridningszon	1	Ca 0,73 ha

Den mest påtagliga skadan på naturmiljön sker på Lilla Kvarnberget. Där påverkas naturvärdesobjekt och en ädellövbiotop med relativt stora arealer och samtliga naturvärdesträd som påverkas finns där. Där bedöms skadan vara måttlig. Påverkan i övriga områden berör antingen små arealer eller låga naturvärden, och där bedöms skadan vara liten.

Groddjuren är en aspekt som kräver fortsatt arbete. Planen riskerar att skapa en barriär mellan Riksbyhöjden och lekvattnen norr om kullen. Ett fuktstråk planeras som ska upprätthålla vandringsmöjligheterna för groddjuren. Fuktstråket är ännu i tidigt skede hur det ska utformas. Naturvårdskompetens behöver även fortsättningsvis delta i planering och projektering. Artskyddsutredning för groddjur kommer krävas i framtida planarbete (etappen norr om den nu aktuella detaljplanen) då golfdammarna på sikt ska tas bort på grund av blanda annat marksanering.

Föreslagna kompensationsåtgärder, kort sammanfattning:

Två värdefulla naturvärdesträd på Lilla Kvarnberget skyddas med mycket hög ambitionsnivå vid byggnation. Generellt värnas alla träd som går genom att arbeta med trädskyddsplan enligt SLU:s standard (Östberg och Stål 2018). Ansvara för uppföljning av groddjursstråkets funktion. Planering och anläggning av stigar i omkringliggande skogar görs hänsynsfullt så påverkan minimeras. Anlägg en blomrik äng på Kvarnbacksvägens nya vägslänt. Liknande åtgärd är också lämpligt i nya parken och norra grönstråket. Placera ut träd som fälls på Lilla Kvarnberget i veddepåer utspritt i omkringliggande parker och skogar. Upprätta en skötselplan för omkringliggande skogar, avsätt en budget för åtgärder och genomför dem innan ansvaret för skötselplanen lämnas över till stadsdelsförvaltningen.

Inledning

Uppdrag

Calluna AB har i uppdrag att åt Exploateringskontoret på Stockholms stad analysera, bedöma och beskriva påverkan på naturmiljön av utbyggnaden som möjliggörs i detaljplanen för Riksby 1:13 m.fl. (Dnr 2017-16020). Detaljplanen kallas också ”Linta gårdsväg”. Calluna har endast översiktligt bedömt hur Lillsjön och moränkullarnas natur, som sparas som park- eller naturmark, påverkas av parkupprustning och ökat antal besökare i naturliga biotoper. Grönområdet runt Lillsjön ligger i huvudsak utanför planområdet. Rådgivning hur undvika indirekta negativa konsekvenser på kvarvarande natur behövs längre fram i planprocessen.

Bedömningarna har gjorts utifrån Miljöförvaltningens behovsbedömning som togs fram inför arbetet med Linta Gårdsvägsplanen (Dnr 2018-663).

Rapportens upplägg

Omfattande analyser av naturmiljön har genomförts i tidigare projekt i området och i Stockholms stad i stort. I nuvarande projekt tas inga nya underlag fram utan analyserna grundar sig på befintliga sådana.

Sammanfattat analyseras påverkan på följande aspekter av naturmiljön:

- Ekologiska spridningsfunktioner i den gröna infrastrukturen och i aktuella habitatnätverk från analyser av Calluna 2015 (Barthel et al., 2015) :
 - Habitatnätverk för ädellövträd.
 - Habitatnätverk för barrskog.
 - Habitatnätverk för groddjur.

- Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO). (Miljöförvaltningens karta).

- Naturvärdesinventeringen som genomförts i området av Calluna 2014 (Koffman 2014) samt inventering och inmätning av naturvärdesträd andra värdeelement (Koffman & Sterenborg 2018a) och groddjursinventering 2018 (Koffman & Sterenborg 2018b):
 - Naturvärdesobjekt.
 - Naturvårdsintressanta träd.
 - Naturvårdsintressanta arter.
 - Värdeelement såsom brynmiljöer och blockterräng.

Dessutom har en naturvärdesinventering gjorts av Calluna i norra delen av Lillsjöns parkområde. Denna rapport är fortfarande arbetsmaterial (Scarpellini 2020). Även en komplettering av inventering av naturvärdesträd gjordes 25 maj 2021 i Lilla Kvarnbergets nordöstra del för att täcka in s.k. ”efterträdare” som missats vid inventeringen 2018.

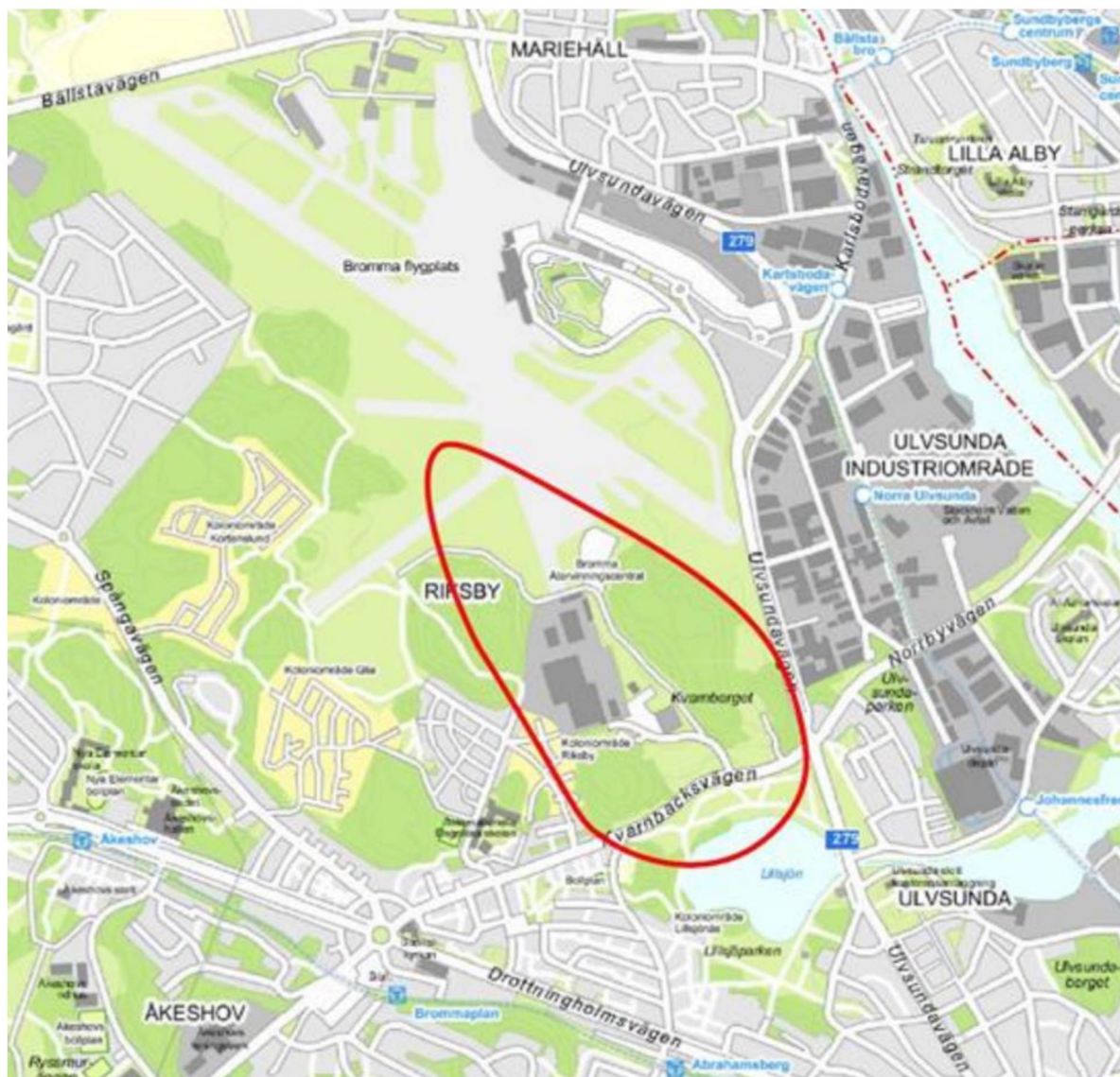
Vidare har Calluna översiktligt bedömt den nya stadsgrönska som planeras i planens finmaskiga grönstruktur.

Därefter sammanfattas en helhetsbild av påverkan och till sist ges översiktliga rekommendationer på lämpliga kompensationsåtgärder.

Detaljplanen

Detaljplanen för Riksby 1:13 m.fl. (Dnr 2017-16020) ligger i norra delen av området Riksby i västra Stockholm, i stadsdelsområdet Bromma, söder om Bromma flygplats. Detaljplanen kallas också för "Linta gårdsväg". Detaljplanen ska pröva omfattning, placering och utformning av ca 1200 bostäder, ca 165 000 kvm verksamhetsyta, grundskola, förskolor, idrott, torg och parker. Området består i dagsläget av industrier och handel, och omges av omväxlande öppna fält och skogsområden på moränkullar med huvudsakligen blandskog med stor del ek och tall. En mindre del skogsmark planeras också att tas i anspråk, framför allt för bostadsbebyggelse. Vidare innebär planen att en sträcka av Kvarnbacksvägen byggs om och att en del av parken norr om Lillsjön rustas upp.

Nedan presenteras kartbilder för att illustrera de utbyggnadsplaner som detaljplanen föreslår (Figur 1–4).

Figur 1. Översiktskartbild från detaljplanens startpromemoria.

Situationsplan

**Detaljplan för Linta Gårdsväg, Riksby 1:13 m.fl. ,
Centrala Bromma, Riksby etapp 1
dnr 2017-16020**

SKALA:1:4000/A3 N^o

Figur 2. Situationsplan med kvartersstruktur och ny parkmark, framtagen av SWMS i samarbete med Stockholms stad Stadsbyggnadskontoret. Träden som syns längs gator och i parkmark, både i stråket i norr samt i nya parken norr om Lilla Kvarnberget, är nya träd som ska planteras.

TECKENFÖRKLARING:

Vägkant	Planterade_träd
Parkvägar_gatustruktur_m.m.	Växtbädd_skelettjord
GC_skiljelinje	Byggnader_nya
Slänt_Kvarnbacksvägen	kvartersstruktur

Figur 3. Bebyggelsestruktur för utbyggnaden i planområdet, samt namn på omgivande skogsområden. På kartan visas också planerade nya träd.

TECKENFÖRKLARING:

Detailplan Linta gårdsväg Översikt

Figur 4. Yttergränserna för bebyggelsestrukturen i planområdet, samt namn på omgivande skogsområden. (Inte exakt detaljplanens gränser).

Naturvärdesinventeringen

Beskrivning

I kartorna nedan (Figur 5 och 6) placeras bebyggelsestrukturens yttergränser ovanpå naturvärdesinventeringens resultat (Koffman 2014, Koffman & Sterenberg 2018a, Scarpellini 2020) och då kan konflikter och påverkan synliggöras.

I sydväst exploateras 0,78 hektar av ett område med naturvärdesklass 3, på ”Lilla Kvarnbergets” södra och östra sida. Området består av äldre lövskog med bl.a. asp, sälg, ek, lönn, rönn, björk och med inslag av tall. Fältskiktet består av smalbladiga gräs och örter som stor blåkllocka och tulkört. Inom området finns också block och buskage och området har ett ungefär 300 meter långt syd- och östvänt bryn. I området finns naturvårdsarterna tulkört, stor blåkllocka, samt gnagspår i en tall av insekten reliktböck. Den senare är rödlistad (Nära hotad).

Också på Lilla Kvarnbergets södra del exploateras ungefär 500 kvadratmeter av ett område med naturvärdesklass 2. Detta område består av gammal tallskog med inslag av gamla solbelysta tallar, nydöd grov tall och gran, inslag av ek, rönn, lönn och sälg och ett fältskikt med blåbär och lågorter. I området finns naturvårdsarten thomsons trägnagare.

Figur 3 visar parkvägar i detaljplaneområdet. Calluna har deltagit med inspel till landskapsarkitekterna om hur stig kan planeras genom skog i naturvärdesklass 2 i Lilla Kvarnbergets västra del. I nuläget slingrar sig en charmig naturstig genom skogen. Den nya stigen har utformats så att inga träd behöver fällas. Det ska bli en parkväg med stenmjöl och bredden för den stigen är max 2 meter. Den anläggs så att den anpassas väl till terräng och biotopen.

På Lilla Kvarnbergets norra sida exploateras 0,3 hektar av ett område med naturvärdesklass 3. Området består av lövskog med asp, sälg, björk och yngre ek. I området finns buskage och ett östvänt bryn.

Mitt på Lilla Kvarnberget finns två områden med naturvärdesklass 4, en blandad barrskog och en hällmarkstallskog. Ungefär 750 kvadratmeter av barrskogen ska exploateras liksom ungefär 450 kvadratmeter av hällmarkstallskogen.

Nyréns har bistått Calluna i bedömning i hur naturvärdesträd påverkas. På Lilla Kvarnberget kommer sammanlagt 16 naturvärdesträd behöva fällas när planen genomförs. Även sälgen i nordöstra hörnet av kullen riskerar att försvinna (Figur 6). Ytterligare 9 stycken naturvärdesträd kommer kunna stå kvar, men de kommer troligen ta så stor skada att risken är stor att de måste fällas ganska snart efter genomförandet (Figur 7). Samtliga naturvärdesträd som påverkas av planen ligger på Lilla Kvarnberget.

I planens västra del exploateras ungefär 1,2 hektar av ett område med naturvärdesklass 4. Området består av igenväxningsmark med buskar och solitära lövträd på frisk gräsmark, med hagtorn, nypon, slån, asp och sälg. I området finns buskage som bedömts vara värdeelement.

I planens västra del exploateras också ungefär 0,16 hektar av ett område med naturvärdesklass 2, en liten del av östra delen av ”Riksbyhöjden”. Riksbyhöjden är stor och här finns flera olika skogsbiotoper; hällmarkstallskog, blandskog med gammal gran, åldrande asp och björk, klen ek, lövskogsbestånd med asp, björk, ek och sälg. Det finns ganska gott om död asp och på sina håll finns mark med hållar och stenblock. De delar som exploateras är nedanför själva kullen och består av lövskog, vilket betyder att det är frisk mark som planen

tar i anspråk och inte häll- eller blockmark. På Riksbyhöjden har flera naturvårdsarter och värdeelement noterats, dock inte i de delar som exploateras.

Vid Lillsjön påverkas inga naturvärdesobjekt men däremot kommer ett område om cirka 0,2 hektar att tas bort när Kvarnbacksvägen byggs om. Området består av några buskage/dungar som anlagts för ett antal decennier sedan, och som bedömts vara värdeelement. Calluna har inte bedömt hur Lillsjön påverkas av parkupprustning och ökat antal besökare. En sådan bedömning behövs längre fram i planprocessen.

Bedömning

Den största påverkan på naturvärdesobjekt kommer ske på Lilla Kvarnberget. Där påverkas cirka 1,1 hektar värdefull lövskog med syd- och östvända bryn och 16 (eventuellt 25) naturvärdesträd. Lövskogsbryn med blommande buskar är ofta frodiga och variationsrika miljöer som är gynnsamma fortplantningsområden, gömställen, födosökmiljöer och ledlinjer (linjer som djur förflyttar sig längs i landskapet) för många småfåglar, smådäggdjur, fladdermöss och insekter. När brynen står i söderläge är de särskilt betydelsefulla då det skapas ett gynnsamt klimat för växt- och djurlivet och då särskilt för insekter i sådana miljöer. Den nya stigen i västra brynet ska anläggas så att träd inte påverkas och biotopens värden består.

På den västra sidan av Lilla Kvarnberget finns ett naturvärdesobjekt med klass 2. Objektet består av gamla tallar och ekar och ett väst-sydvästvänt bryn. Detta område påverkas bara marginellt, och att detta område bevaras i så hög grad är mycket positivt då det har höga naturvärden.

Klass 4-området i planens västra del har ganska små naturvärden och de delar av Riksbyhöjden som påverkas är så små till ytan att påverkan där bedöms vara marginell. Eftersom Riksbyhöjden har höga natur- och rekreationsvärden är det mycket positivt att den bevaras i så hög grad.

TECKENFÖRKLARING:

Naturvärdesklass

- visst
- påtagligt
- högt
- högsta

Värdeelement

- Block
- Buskage
- Mossbevuxen lodyta
- Strutbräcken, liljekonvalj

- Block
- Block och buskage
- Buskage
- Småvatten
- Värdeelement NVI Lillsjön

- Detaljplan Linta gårdsväg Översikt

Kartproduktion: Calluna AB 2021-05-20 Koordinatssystem: SWEREF99 18 00 Copyright bakgrundskarta: World Imagery, Maxar, Microsoft

Figur 5a. Naturvärdesobjekt och värdeelement enligt naturvärdesinventeringen (Koffman 2014, Koffman & Sterenberg 2018a, Scarpellini 2020) samt bebyggelsestrukturens yttergränser. Kvarnberget är inte inventerat.

TECKENFÖRKLARING:

Naturvärdesklass

- visst
- påtagligt
- högt
- högsta

Värdeelement

- Block
- Buskage
- Mossbevuxen lodyta
- Strutbräcken, liljekonvalj

- Block
- Block och buskage
- Buskage
- Småvatten
- Värdeelement NVI Lillsjön

- Detaljplan Linta gårdsväg Översikt

Figur 5b. Naturvärdesobjekt och värdeelement enligt naturvärdesinventeringen (Koffman 2014, Koffman & Sterenberg 2018a, Scarpellini 2020) samt bebyggelsestruktur. Kvarnberget är inte inventerat.

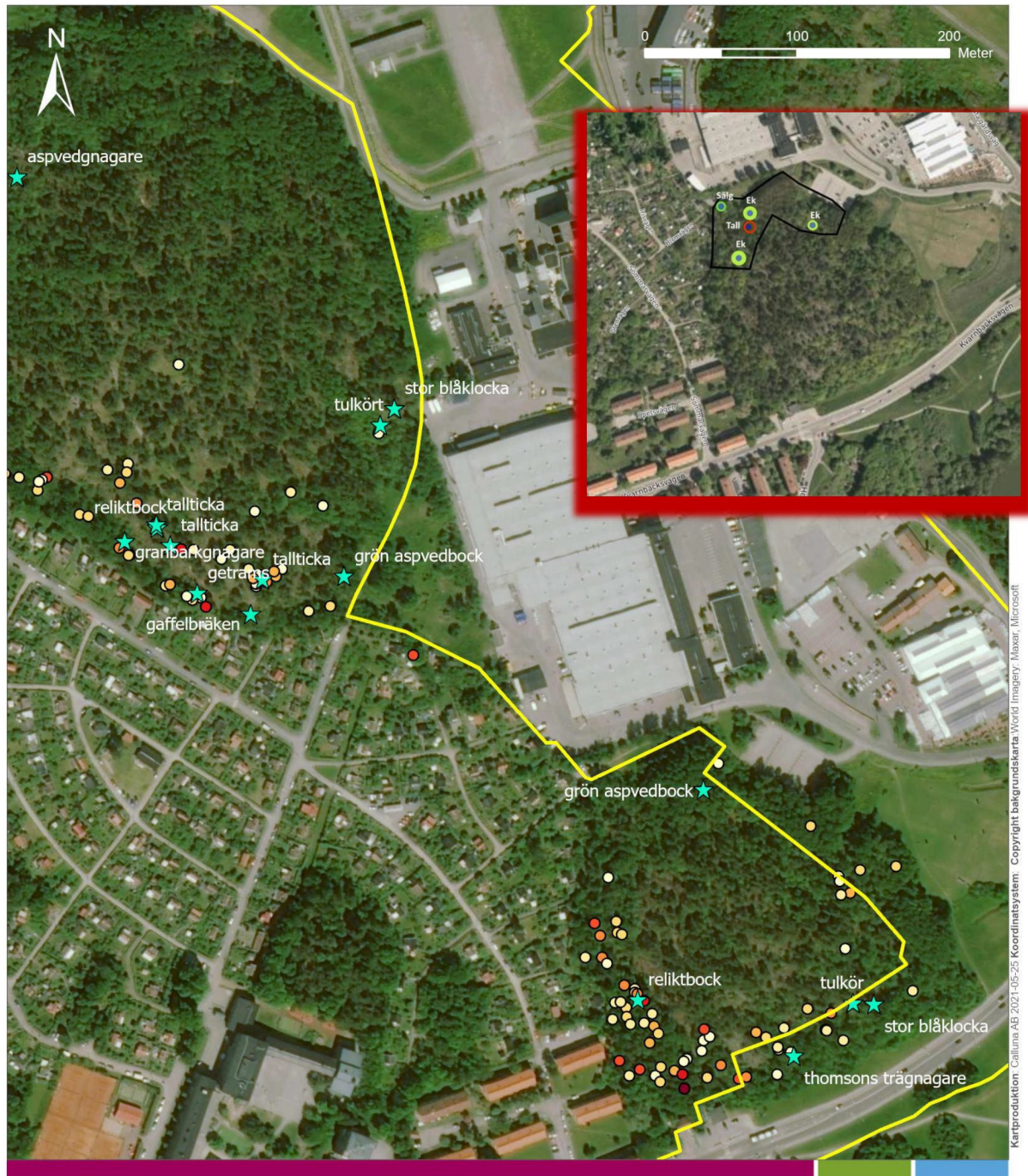
TECKENFÖRKLARING:

★ Naturvårdsart

Naturvärdesträd - Poäng

○ 2	○ 6
○ 3	○ 7
○ 4	○ 8
○ 5	○ 9
	○ 10

Detailplan Linta
gårdsväg Översikt

Figur 6a. Naturvärdesträd och naturvårdsarter enligt naturvärdesinventeringen 2014 och 2018 samt bebyggelsestrukturens yttergränser. Inklippt karta med röd ram visar naturvärdesträd med kronbredd och är en kompletterande inventering utförd 2021-05-25. Artfynden är från 2014 NVI. Ytterligare några tillkom vid inventering naturvärdesträd).

TECKENFÖRKLARING:

★ Naturvårdsart

Naturvärdesträd - Poäng

○ 2	○ 5	● 8
○ 3	○ 6	● 9
○ 4	○ 7	● 10

Detailplan Linta
gårdsväg Översikt

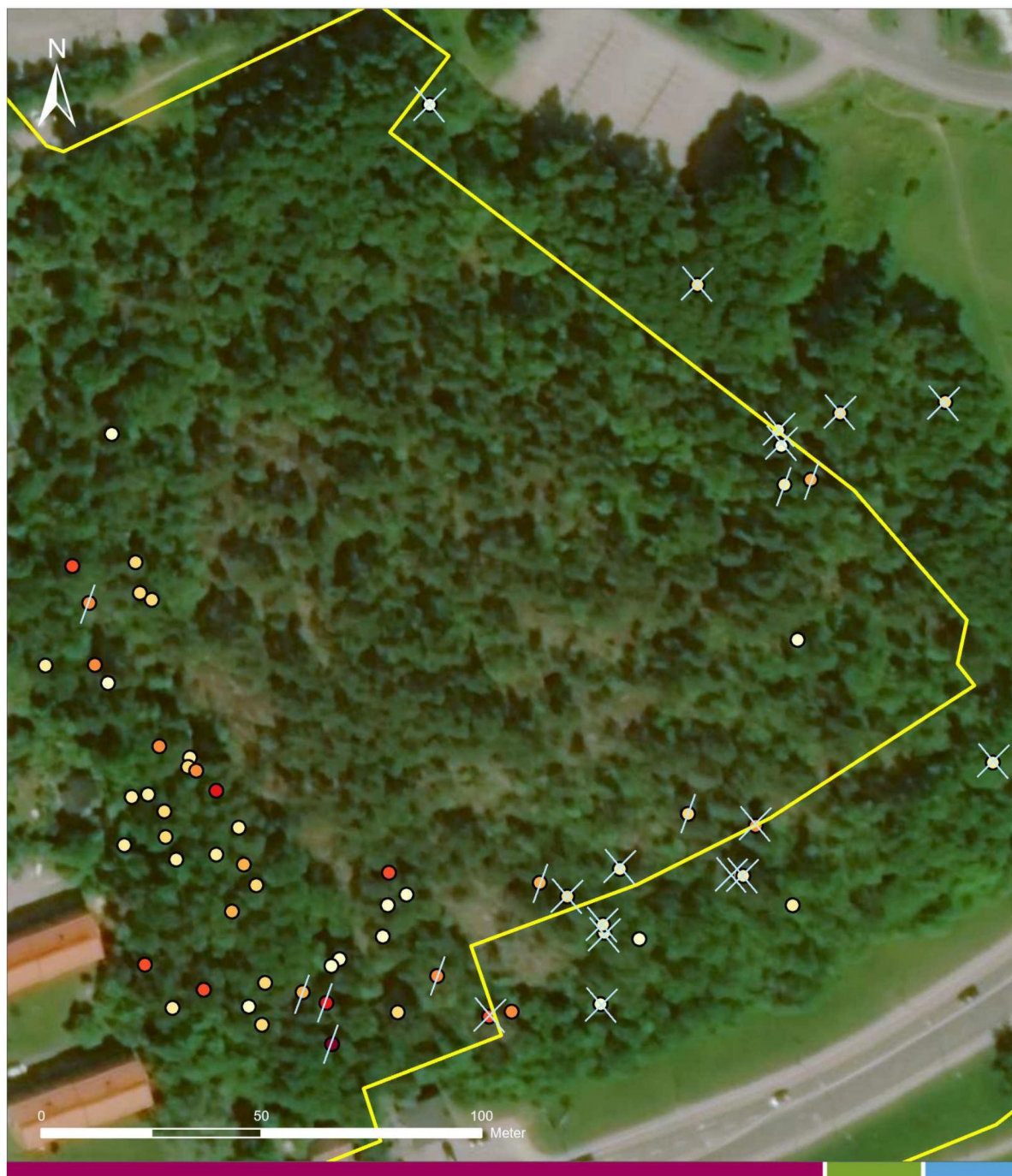

Kartproduktion: Calluna AB 2021-06-04 Koordinatsystem: Copyright bakgrundsdata World Imagery, Maxar, Microsoft

Figur 6b. Naturvärdesträd och naturvårdsarter enligt naturvärdesinventeringen 2014 och 2018 samt bebyggelsestruktur. (Artfynden är från 2014 NVI. Ytterligare några tillkom vid inventering naturvärdesträd).

TECKENFÖRKLARING:

- Påverkan_naturvärdesträd
 - Detailplan Linta gårdsväg Översikt
 - Naturvärdesträd - Poäng
○ 2	● 5
○ 3	● 6
○ 4	● 7
	● 8
	● 9
	● 10

Figur 7a. Naturvärdesträd som påverkas av planen samt bebyggelsestrukturens yttergräns. Kryss betyder att trädet måste fällas. Ett diagonalt streck betyder att trädet kan stå kvar men att det troligen kommer ta så mycket skada att risken är stor att det måste fällas ganska snart efteråt.

TECKENFÖRKLARING:

— Påverkan_naturvärdesträd

□ Detaljplan Linta gårdsväg Översikt

Naturvärdesträd - Poäng

○ 2

○ 3

○ 4

○ 5

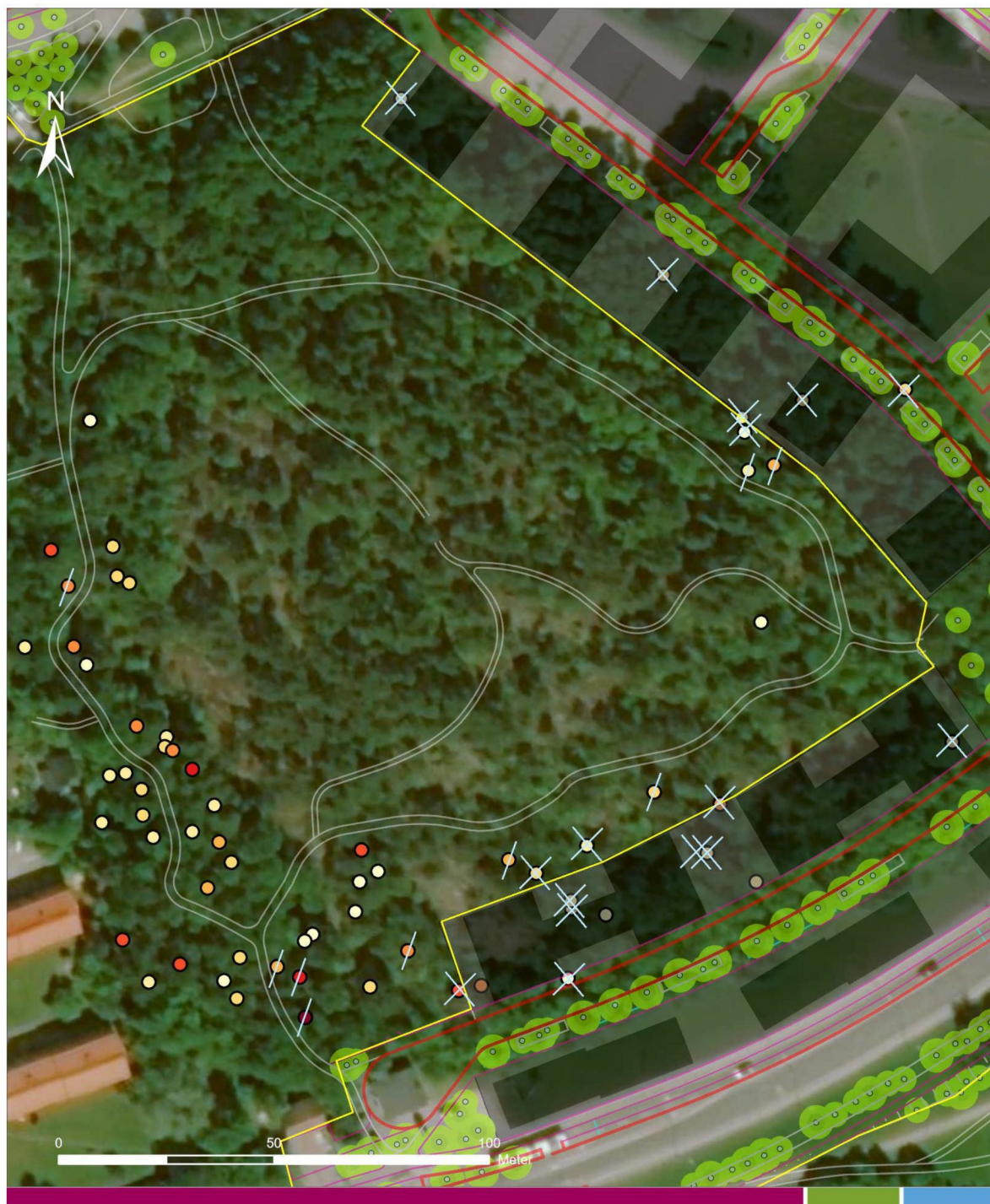
○ 6

○ 7

● 8

● 9

● 10

Kartproduktion: Calluna AB 2021-06-04 Koordinatystem: Copyright bakgrundskarta World Imagery, Nexar, Microsoft

Figur 7b. Naturvärdesträd som påverkas av planen samt bebyggelsestruktur. Kryss betyder att trädet måste fällas. Ett diagonalt streck betyder att trädet kan stå kvar men att det troligen kommer ta så mycket skada att risken är stor att det måste fällas ganska snart efteråt.

Habitatnätverk

Ädellövträd

I Figur 8 nedan är bebyggelsestrukturens yttergränser lagda ovanpå habitatnätverk för insekter knutna till ädellövträd (Barthel 2015). Se även Figur 3 med bebyggelsestruktur och finmaskig grönstruktur inom planområdet. Habitatnätverket består av områden med förekomst av ädellövträd (främst ek), och en analys av fokuserarnas möjligheter att sprida sig i landskapet. Man ser i Figur 8 att två ädellövbiotoper påverkas av planen, ungefär 0,86 hektar på Lilla Kvarnberget i planens sydvästra del, och ungefär 580 kvadratmeter vid Riksbyhöjden i planens västra del.

Bedömning av påverkan

Ädellövbiotoperna som påverkas överlappar i stort sett med naturvärdesobjekten som har beskrivits i föregående kapitel. Ädellövbiotopen på Lilla Kvarnberget överlappar med det södra naturvärdesklass 3-objektet på Lilla Kvarnberget och ädellövbiotopen på Riksbyhöjden överlappar med naturvärdesklass 2-objektet på Riksbyhöjden.

Förutom att ädellövbiotoper exploateras, påverkas spridningssambanden negativt i nätverket. I en stor del av planområdet är spridningsmöjligheterna redan dåliga p.g.a. stora avstånd och befintlig bebyggelse mellan ädellövbiotoper i landskapet. I nuläget finns i planens södra del ett fungerande spridningssamband, och när planen genomförs kommer byggnader uppföras längs Linta gårdsväg. De nya kvarteren kommer medföra att spridningssambandet mellan Lilla Kvarnberget och Kvarnberget försvinner. Här vill vi understryka att spridningen av ädellövknutna arter mellan Kvarnberget och Lilla Kvarnberget kommer försämrats och koncentreras mer till området runt Lillsjön. Dessutom kommer spridningen mellan Riksbyhöjden och Lillsjön att försämrats och koncentreras till ett smalare stråk genom Lilla Kvarnberget. Området runt Lillsjön och den västra delen av Lilla Kvarnberget kommer få en större betydelse för ädellövnätverkets funktionalitet, jämfört med idag. I bebyggelsestrukturen finns ett ”släpp mellan husen” som utgör ett bredare grönstråk och som ska få många nya planterade träd. Grönstråket ligger i planens norra del, se Figur 3. Om stråket utformas för att fungera som spridningstråk för ädellövträd tillskapas en ny öst-västlig spridningsväg i Riksby, vilket är positivt.

Spridningen i nätverket kommer fortsätta att vara funktionell, förutsatt att de befintliga spridningsvägarna som inte exploateras i Linta gårdsväg-planen består samt att en ny spridningsväg tillkommer i det nya grönstråket i Linga gårdsvägs-planens norra del.

TECKENFÖRKLARING:

- Skyddsvärda ädellövträd
- Ädellövsbiotoper biotopkartan
- Hälträdsområden
- Habitatpatcher ädellövträdsnätverk
- Spridningslänk max 500m "svärspridda arter"
- Spridningsstråk "svärspridda arter"
- Spridningslänk max 3 km
- Spridningsstråk
- Detaljplan Linta gårdsväg Översikt

Kartproduktion: Calluna AB 2021-05-20 Koordinatsystem: Copyright bakgrundskarta: World Imagery, Maxar, Microsoft

Figur 8a. Habitatnätverk för ädellövträd och bebyggelsestrukturens yttergränser. (Lila linje är inte detaljplanens avgränsning, utan en översiktlig avgränsning av bebyggelsestrukturens yttergränser.) Se även Figur 3 för bebyggelsestruktur och finmaskig grönstruktur som ska tillskapas. I spridningsanalysen har man använt ett friktionsraster för att ta hänsyn till barriäreffekter.

TECKENFÖRKLARING:

- Skyddsvärda ädellövträd
- Ädellövsbiotoper biotopkartan
- Hålträdsområden
- Habitatpatcher ädellövträdsnätverk
- Spridningslänk max 500m "svärspridda arter"
- Spridningslänk max 3 km
- Spridningsstråk "svärspridda arter"
- Spridningsstråk
- Detaljplan Linta gårdsväg Översikt

Kartproduktion: Calluna AB 2021-06-04 Koordinatsystem: Copyright bakgrundskarta World Imagery, Maxar, Microsoft

Figur 8b. Habitatnätverk för ädellövträd och bebyggelsestruktur. (Lila linje är inte detaljplanens avgränsning, utan en översiktlig avgränsning av bebyggelsestrukturens yttergränser.) Se även Figur 3 för bebyggelsestruktur och finmaskig grönstruktur som ska tillskapas. I spridningsanalysen har man använt ett friktionsraster för att ta hänsyn till barriäreffekter.

Barrskog

I Figur 9 nedan är bebyggelsestrukturens yttergränser lagda ovanpå habitatnätverk för barrskogsmesar (Barthel 2015). Se även Figur 3 med bebyggelsestruktur och finmaskig grönstruktur inom planområdet. Barrskogsmesar föredrar att häcka i barrskog som ligger i större, sammanhängande skogsområden. De föredrar inte alltför små dungar även om det skulle vara gamla barrträd i dungen. Habitatnätverket består därför av potentiella fortplantningsområden (barrskog) och potentiella hemområden (minst 10 hektar sammanhängande skogsområden) för barrskogsmesar samt en analys av fokusarternas möjligheter att sprida sig i landskapet mellan hemområdena.

Bedömning av påverkan

Ungefär 0,17 hektar fortplantningsområde påverkas av planen på Lilla Kvarnberget. Lilla Kvarnbergets barrskog ligger dock inte i ett tillräckligt stort sammanhängande skogsområde för att ligga inom ett hemområde. Därför är det osäkert om Lilla Kvarnberget är en fungerande häckningsplats för barrskogsmesar. Oavsett om barrskogsmesar häckar på Lilla Kvarnberget är barrskogen där ett viktigt inslag i landskapet för att underlätta spridning för arterna.

Ungefär 0,9 hektar av hemområdet, samt ungefär 50 kvadratmeter av fortplantningsområdet vid Riksbyhöjden påverkas av planen. Den del av hemområdet som påverkas är dock inte barrskog, men påverkan gör ändå hemområdet mindre till ytan, vilket påverkar dess kvalitet för barrskogsmesarna. Riksbyhöjden är ett värdefullt skogsområde och det är mycket positivt att det inte exploateras mer.

Vid Kvarnberget påverkas ungefär 0,46 hektar av hemområdet och ungefär 100 kvadratmeter fortplantningsområde av planen. Även vid Kvarnberget är den del av hemområdet som påverkas inte barrskog, men arealförlusten påverkar ändå hemområdets kvalitet.

Hemområdena är skapade i s.k. spridningssambandanalys och innehåller även partier med markslag som inte är så viktiga för arten, varför arealuträkningar om intrång i hemområden, ger en översiktlig bild om intrång i habitatnätverket. Biotopområden hämtade från biotopkartan har ingått i GIS-analys om att avgränsa fortplantningsområden och dessa ytor har hög relevans för fokusarten.

Spridningssambanden genom planområdet är i nuläget dåliga, p.g.a. befintlig bebyggelse och hårdgjord mark. Vissa försämringar görs, vilket sammanfattats ovan, men förbättringar görs också. I bebyggelsestrukturen finns ett ”släpp mellan husen” som utgörs av ett bredare grönstråk och som ska få många nya planterade träd. Grönstråket ligger i planens norra del, se Figur 3. Vi föreslår att stråket utformas för att fungera som spridningstråk för ädellövträd. Stråket bedöms även ha positiv inverkan på spridningsmöjligheterna mellan Riksbyhöjden och Kvarnberget.

Planen kommer inte påverka barrskogsnätverkets spridningssamband nämnvärt, förutsatt att de skogsområden som inte exploateras får fortsätta ha naturskogskaraktär med gamla träd och död ved.

TECKENFÖRKLARING:

- Detaljplan Linta gårdsväg Översikt
- Spridningslänk max 2000 m
- Fortplantningsområden_barrskogsmesar
- Hemområden_barrskogsmesar
- Spridningsstråk_barrskogsmesar

Figur 9a. Habitatnätverk för barrskog med barrskogsmesar som fokusart. I spridningsanalysen har man använt ett friktionsraster för att ta hänsyn till barriäreffekter. På habitatnätverket är inlagt bebyggelsestrukturens yttergränser. Ljusgröna områden är möjliga fortplantningsområden för barrskogsmesar. De ljusgröna områdena som är större än 3 hektar, och som på landskapsnivå har minst 10 hektar sammanhängande habitat för födosök, har goda möjligheter att hysa populationer av barrskogsmesar. De mörkgröna områdena är områden som har tillräcklig mängd fortplantningshabitat och födosökshabitat för att hysa minst ett par barrskogsmesar (talltita, tofsmes eller svartmes). Lilla Kvamnerget är enligt analysen klassad som cirka 3 hektar stort fortplantningsområde, men har inte uppnått kriterierna på landskapsnivå för att klasas som hemområde. Ett så pass stort bland- och barrskogsområde bidrar dock påtagligt till god funktion i Brommas barrskogssamband.

TECKENFÖRKLARING:

- Spridningslänk max 2000 m
- Fortplantningsområden_barrskogsmesar
- Hemområden_barrskogsmesar
- Spridningsstråk_barrskogsmesar
- Detaljplan Linta gårdsväg Översikt

Figur 9b. Habitatnätverk för barrskog med barrskogsmesar som fokusart. I spridningsanalysen har man använt ett friktionsraster för att ta hänsyn till barriäreffekter. På habitatnätverket är inlagt bebyggelsestrukturen. Ljusgröna områden är möjliga fortplantningsområden för barrskogsmesar. De ljusgröna områdena som är större än 3 hektar, och som på landskapsnivå har minst 10 hektar sammanhängande habitat för födosök, har goda möjligheter att hysa populationer av barrskogsmesar. De mörkgröna områdena är områden som har tillräcklig mängd fortplantningshabitat och födosökshabitat för att hysa minst ett par barrskogsmesar (talltita, tofsmes eller svartmes). Lilla Kvarnberget är enligt analysen klassad som cirka 3 hektar stort fortplantningsområde, men har inte uppnått kriterierna på landskapsnivå för att klasas som hemområde. Ett så pass stort bland- och barrskogsområde bidrar dock påtagligt till god funktion i Brommas barrskogssamband.

Groddjur

Beskrivning

I Figur 10 nedan är bebyggelsestrukturens yttergränser lagda ovanpå resultatet av Callunas inventering av groddjur och groddjursbiotoper i området (Barthel 2017). Se även Figur 3 med bebyggelsestruktur och finmaskig grönstruktur inom planområdet. Groddjursbiotoperna består dels av områden som ingick i naturvärdes- och groddjursinventeringen (Koffman 2014, Koffman & Sterenberg 2018b) och som bedömts hysa gynnsamma landmiljöer för groddjur, samt av områden som klassats som hemområden för groddjur i habitatnätverksanalysen. Hemområden är enligt habitatnätverksanalysen ett område med lekvatten där en spridningsanalys gjorts med maxavståndet 500 meter från möjliga lekvatten. I spridningsanalysen har man använt ett friktionsraster för att ta hänsyn till barriäreffekter och biotoper som föredras av groddjuren. Resultatet blir områden med lekvatten, omgivna av bra habitat. Groddjursinventeringen (Koffman & Sterenberg 2018b) genomfördes över ett betydligt större område än planområdet. Tack vare att ett större område runt planområdet har inventerats har vi ett bra landskapsperspektiv över förekomsterna av groddjur och groddjursbiotoper i landskapet.

Groddjursförekomsterna är framför allt koncentrerade till tre områden i landskapet runt Linta gårdsväg: västra Kortenslund (ingår troligen i Kyrksjölötens groddjurspopulation), en damm söder om Lillsjön samt östra Kortenslund (golfdammarna där och med övervintringshabitat i skogen norr och söder om golfdammarna).

Bedömning av påverkan

Riksbyhöjden bedöms hysa gynnsamma groddjursmiljöer och där påverkas ungefär 0,15 hektar av sådana miljöer. Vid groddjursinventeringen påträffades vandrande paddor på parkvägar. Vid inventeringen konstaterades att paddorna vandrade i riktning från kullen mot lekvattnet norrut. I planens nordvästligaste del intill golfdammarna påverkas ungefär 0,7 hektar av ett hemområde. Just denna mark har dock ganska små värden för groddjur då det är en golfbana. Det viktiga här är att paddor har vandringsvägar. Golfdammarna är lekvatten för vanlig padda och vanlig groda och berörs inte av Lintaplanen, men kommer att försvinna till följd av marksanering och området kan beröras av ny bebyggelse i framtida etapper av detaljplaner i Riksby. Med anledning av detta har Exploateringskontoret beslutat att anlägga minst två nya dammar som ska fungera som lekvatten. Exakt läge och utformning av dem är inte fastställt ännu, men de visas ungefärligt på kartan i Figur 11.

Norr om Lillsjön påverkas ungefär 0,34 hektar av ett hemområde men även här är värdena ganska små då det är öppen parkmark med kortklippt gräsmatta.

Beträffande Linta gårdsvägs detaljplan är området i östra Kortenslund det groddjursområde som påverkas (se infälld del i Figur 10). Här leker vanlig padda och vanlig groda i golfdammarna. Båda arterna är skyddade enligt 6 § artskyddsförordningen, vilket betyder att det är förbjudet att skada arterna i en sådan omfattning att bevarandestatus påverkas negativt för den lokala populationen. Vanlig padda har konstaterats vandra från blocksamlingar som antas vara övervintringsplatser i Riksbyhöjden. För att ha gynnsam bevarandestatus behöver groddjuren både ha lekvatten och landhabitat av tillräcklig area och kvalitet och möjlighet att röra sig mellan lekvattnen och landhabitat. Som landhabitat bedöms golfdammarnas paddor och grodor nyttja både skogen, väster om dammarna, och Riksbyhöjden söder om dammarna.

Av groddjurens landhabitat är arealen som exploateras i planen liten, vilket är positivt. Lekvatten och övervintringshabitat är undantagna exploatering. Planens utbyggnad riskerar dock att skapa en barriär för groddjurens rörelser mellan golfdammarna och Riksbyhöjden, vilket riskerar att påverka groddjurspopulationerna negativt.

Skyddsåtgärder i Linta gårdsvägsplanen

För att undvika skada har skyddsåtgärder tagits fram av Nyréns arkitektkontor i samarbete med Calluna. Skyddsåtgärderna innebär att ett vandringsstråk ska skapas för groddjur. Detta ska binda samman Riksbyhöjden och lekvatten norrut (Figur 11). Groddjursstråket innebär att ett område i planen norr om Riksbyhöjden kommer att detaljplaneläggas som parkmark, och att ett avlångt fuktstråk kommer tillskapas (fuktstråket kommer dock inte vara permanent vattenfyllt, utan bara vattenfyllas vid höga flöden). När planen genomförs ska halkbanan (som idag genomkorsar planens nordvästra del) rivas och en ny gatustruktur byggas. Först ska halkbanan rivas, därefter ska groddjursstråket grävas ur och fuktbiotoper tillskapas, och efter det ska de nya vägarna byggas. Vägen, som då ska korsa groddjursstråket, ska korsa det med en stor valvbåge med minst 4–5 meters bredd, så att groddjursstråket förblir intakt och rymligt under den (se Figur 12). Konstruktioner ska utformas så att groddjuren inte hamnar på körbanan.

TECKENFÖRKLARING:

- ✦ Döda paddor
- Layer
 - ▲ Vanlig groda
 - Vanlig padda
- ⋯ Inventeringsområde groddjursinventering
- ▭ Detaljplan Linta gårdsväg Översikt
- ▭ Lekvatten
- ▭ NVI-objekt med groddjursbiotoper
- ▭ Hemområden för groddjur

Kartproduktion: Calluna AB 2021-05-20. Koordinatsystem: Copyright bakgrundskarta: World Imagery: Maxar, Microsoft

Figur 10a. Groddjurshabitat och resultat av groddjursinventering tillsammans med bebyggelsestrukturens yttergränser. Hemområden innebär lekvatten med en spridningsanalys med maxavståndet 500 meter. I spridningsanalysen har man använt ett friktionsraster för att ta hänsyn till barriäreffekter och biotoper som föredras av groddjuren.

TECKENFÖRKLARING:

Detaljplan Linta gårdsväg Översikt	Inventeringsområde groddjursinventering
Döda paddor	Lekvatten
Vanlig groda	NVI-objekt med groddjursbiotoper
Vanlig padda	Hemområden för groddjur

Figur 10b. Groddjurshabitat och resultat av groddjursinventering tillsammans med bebyggelsestrukturen. Hemområden innebär lekvattnen med en spridningsanalys med maxavståndet 500 meter. I spridningsanalysen har man använt ett friktionsraster för att ta hänsyn till barriäreffekter och biotoper som föredras av groddjuren.

TECKENFÖRKLARING:

— Vägkant

— Parkvägar_gatustruktur_mm

— GC_skiljelinje

● Planterade träd

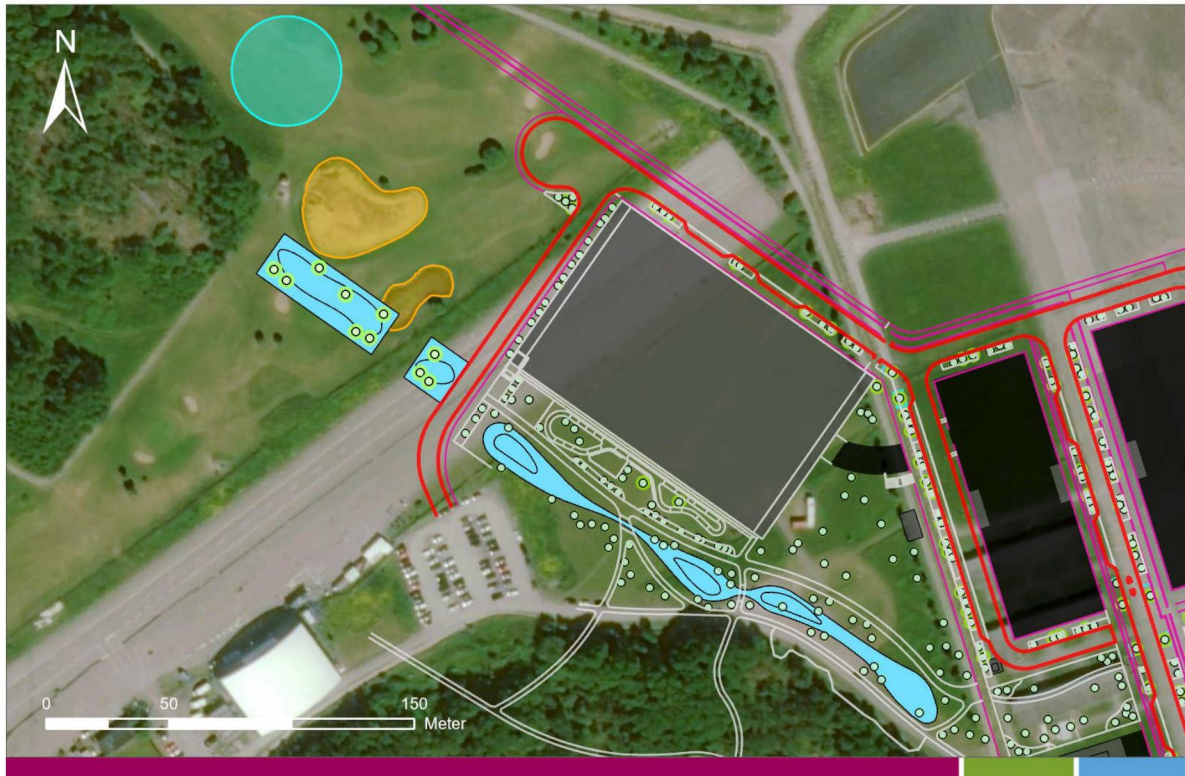
■ Byggnader_nya

■ kvartersstruktur

■ Groddjursstråk

■ dammar som rivs

■ Tänkt läge ny damm

Figur 11. Groddjursstråket i planens norra del som ska möjliggöra vandring för groddjur mellan golddammarna och Riksbyhöjden, även efter planens genomförande.

Figur 11. En bred och hög valvbåge skapar goda förutsättningar för groddjur att röra sig under vägen. Valvbågen som groddjursstråket löper genom ska vara minst 4-5 meter bred. Foto: Trafikverket.

Tillskapande av nya träd – ny stadsgrönka

I detaljplanen Linta gårdsväg tillskapas ny stadsgrönka i form av att närmare 1000 nya träd ska planteras. Utöver dessa ska även många träd planteras i Lillsjöns parkområde.

Calluna har fått beskrivet av Agneta Schill (Exploateringskontorets landskapsarkitekt) hur trädplanteringar i bebyggelsestruktur för Bromma ska utformas. Växtbäddar i gaturum ska ha funktion att rena och flödesreglera dagvatten och blir samtidigt ytor för att plantera träd i. Det mest generösa utrymmet är ett gaturum som är ca 30 meter brett (huvudgata) med dubbelsidiga växtbäddar. Det blir vegetationsklädda zoner om 3–4 (max 5) meters bredd där skelettjord ska finnas. Flera trädstråk kommer att ha träd med avstånd mellan stam och fasad som är 6 meter och detta ska möjliggöra fullstora träd som inte regelbundet beskärs eller behöver vara sorter av pelar-karaktär. Det kommer även finnas gatuträdsplanteringar med bara 4 meter mellan stam och fasad vilket möjliggör att träden inte blir fullstora. De måste beskäras eller vara av pelar-karaktär.

På situationsplanen i Figur 3 visas träden med två kronbredder – en smalare och en bredare. (Notera dock att träden i södra parken ritats med smal krona, men Nyréns uppger att de ska vara med bred krona). De med bred krona bedöms kunna utvecklas till fullstora träd med relativt lång livslängd. Åtminstone en del av de träd som står i parkmark kan bli så kallade generationsträd. Generationsträd är träd som får åldras naturligt utan att behöva fällas för att de utgör säkerhetsrisk.

Enligt planen ska 598 träd vara mindre träd av gatuträdskaraktär, vilka förmodas kunna få ganska små kronor och ganska kort livslängd. Det finns också cirka 387 större träd inom detaljplanen vilka förmodas kunna få stora kronor och längre livslängd. Särskilt de bredkroniga träden bedöms kunna få ekologisk funktion som livsmiljö eller spridningsfunktion för arter som staden vill stärka i sitt arbete för biologisk mångfald. Vilka trädslag som ska planteras har inte Calluna kännedom om.

Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden

Detaljplanens påverkan på ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) illustreras nedan i Figur 12. Man ser i Figur 12 att en del av Lilla Kvarnberget (klassad som ”Kärnområde”) påverkas samt en del av Riksbyhöjden. Den del av Riksbyhöjden som är klassad som ”Livsmiljö för skyddsvärda arter” i Figur 12 är dock felklassad för just där är det bara väg, parkering och fotbollsplan i dagsläget.

ESBO är en sammanvägd och översiktlig klassning av naturen i Stockholms stad (Stockholms stad 2014) och baseras till stor del på de habitatnätverk som redan avhandlats i tidigare kapitel i denna rapport. Det finns ingen ytterligare information i ESBO-klassningen. För att se vilka naturvärden som påverkas på Lilla Kvarnberget, se tidigare kapitel i denna rapport.

TECKENFÖRKLARING:

 Detaljplan Linta gårdsväg Översikt

Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden

 Kärnområde

 Livsmiljö för skyddsvärda arter

 Spridningszon

Figur 12. Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden och bebyggelsestrukturens yttergränser.

Sammanvägd bedömning av påverkan

Naturmiljön kommer påverkas negativt vid Lilla Kvarnberget. Värdefull lövskog och lövskogsbryn och 16–25 stycken naturvärdesträd kommer att försvinna när planen genomförs. Påverkan sker på lokal nivå men påverkar också spridningssambanden på landskapsnivå för habitatnätverket för ädellöv. Naturvärdesklass som berörs är huvudsakligen påtagligt naturvärde klass 3 och inte någon av de högre naturvärdesklasserna. De aktuella arealerna är relativt små och ädellövnätverkets spridningssamband bevarar sin funktionalitet även efter planens genomförande. Positivt är att ett nytt trädbeväxt grönstråk tillskapas mellan Riksbyhöjden och Kvarnberget, vilket gynnar ädellövsambandet om det utformas med funktionalitet för insekter. Skadan bedöms därför vara måttlig.

En viktig slutsats i det fortsatta arbetet är att området runt Lillsjön och den västra sidan av Lilla Kvarnberget får en ökad betydelse för områdets naturvärden och för spridning av flera organismgrupper i landskapet. I parkupprustningen för Lillsjöparken bör stor naturhänsyn visas till arter och ekosystem. I Lillsjöparken finns lämpliga platser att lokalisera kompensationsåtgärder till. Lillsjöparken ligger dock utanför aktuellt planområde.

Mellan Lilla Kvarnberget och Riksbyhöjden påverkas naturmiljön också, men här är naturvärdena små (klass 4 mellan Lilla Kvarnberget och Riksbyhöjden), eller så är arealerna som påverkas mycket små (Riksbyhöjden). Skadan bedöms därför vara liten.

Vid Lillsjön påverkas naturmiljön också men även här bedöms påverkan vara liten, eftersom arealerna som påverkas är små och naturvärdena är små.

För habitatnätverket för barrskogsmesar är påverkan liten, bara små arealer påverkas. Detta är förutsatt att kvarvarande skog får fortsätta vara naturskog med bildande av gamla träd och död ved. Det är viktigt att inte ökade behov av parkområden i bostadsområdets närhet leder till att karaktären på skogen ändras.

Groddjuren är en aspekt som kräver mer utredning i kommande etapp för den detaljplan som kommer norr om Linta gårdsväg. Bedömningen av planen Linta gårdsväg är att livsmiljö för groddjur undviks i och med att Riksbyhöjden (se Figur 5, kullen med högt naturvärde) med övervintringshabitat är obebyggd. Däremot påverkar planens norra del ett vandringsstråk för groddjur, där framför allt paddor vandrar på våren och sensommar/höst. För att hindra att planen inverkar negativt på groddjursvandringen har ett fuktstråk tillskapats genom bebyggelsestrukturen. En huvudgata korsar detta fuktstråk och det är en utmaning att få groddjursstråket att fungera så att trafikdöd undviks. Tanken är att groddjuren tar sig under vägen och att gatan ligger på en bro. Stråket för groddjur är en lösning med bra potential men naturvårdskompetens behöver även fortsättningsvis finnas med i planeringen och projekteringen för lösningen befinner sig fortfarande i ett tidigt skede. Efter utbyggd plan behöver skyddsåtgärden följas upp för att se att den fungerar.

Om golfdammarna försvinner i kommande etapp av bebyggelse orsakas stor skada på groddjurspopulationerna. Utan skyddsåtgärd bedömer Calluna att detta utlöser förbud enligt artskyddsförordningen, vilket kan riskera att göra stora delar av planen ogenomförbar (Naturvårdsverket, 2020). Det går ofta att undvika förbud med hjälp av skyddsåtgärder. Minst två nya dammar med funktion som lekvatten, omgivna av lämplig miljö, behöver anläggas innan de nuvarande dammarna försvinner. De nya dammarna ska ha god anslutning till det groddjursstråk som nu tas fram i detaljplanen Linta gårdsväg. En artskyddsutredning kommer behövas för den framtida detaljplan som omfattar dammarna på golfbanan. Om skyddsåtgärder planeras för att undvika förbud enligt artskyddsförordningen, ska ett samråd

med Länsstyrelsen hållas enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (s.k. 12:6-samråd) för att säkerställa att planerade skyddsåtgärder är tillräckliga (Naturvårdsverket 2007). Plansamrådet kan anses uppfylla kraven på 12:6-samråd, men bara om artskyddsfrågan utretts på ett tillfredsställande sätt innan plansamrådet.

Det finns även viss risk för negativ påverkan på naturvärden i alla närbelägna skogsområden som inte exploateras, på Lilla Kvarnberget, Riksbyhöjden, Kvarnberget och i Kortenslundsskogen. Denna påverkan kommer i form av ett ökat tryck och slitage i och med fler besökare, nya parkvägar och eventuella anordningar för besökare. När stigar breddas kan träd och buskar behöva avverkas. Upprustning leder till fler besökare och mer ambitiös skötsel från stadens sida, vilket innebär trygghetsröjningar, ny belysning och fler trädbeskrningar och -fällningar av säkerhetsskäl. Om parkvägar ges belysning kommer sannolikt djurlivet, t.ex. fladdermöss (Stone 2015) att påverkas negativt. Fler besökare och en mer iordningsställd natur bidrar förmodligen också till en starkare ovilja att lämna några större mängder död ved i skogen. Allt detta sammantaget innebär en negativ påverkan på skogsområdenas naturvärden. Detta kan stävjas genom en medveten policy kring att bibehålla naturskogskaraktär och ge information till de närboende.

Det är positivt att inom detaljplanen knappt 1000 nya träd planteras. Ca 40 procent av dessa träd ges så pass stort utrymme och livsbetingelser att de kan växa till fullstora träd med relativt lång livslängd. Det har stor betydelse för skogssamband om träd i detaljplanens parkstråk (norr om södra kullen Lilla Kvarnberget och öst om Riksbyhöjden) kan få utvecklas till gamla träd och utveckla de ekologiska strukturer som uppstår på åldrande träd som får växa och dö av naturliga orsaker och då bilda död ved. Detta gäller givetvis även planteringar i Lillsjöns parkområde.

Förslag till åtgärder

Skydd av träd

Nyréns har bistått Calluna i bedömning i hur naturvärdesträd påverkas. 9 naturvärdesträd kan stå kvar men ta så stor skada av exploateringen att de troligen behöver fällas ganska snart efter. Anledningen att träden tar skada är att de står nära byggnationen och att rotsystemet skadas. Med tillräckligt hänsynfulla metoder vid byggnationen kan man rädda träd trots att de står nära. Två naturvärdesträden med höga ekologiska poäng (8 och 10 poäng), på Lilla Kvarnbergets sydvästra del och som givits diagonala streck i Figur 7, visas maximal hänsyn så att de kan överleva, om de bedöms rimligt av arborist. Det är även angeläget att de andra naturvärdesträden kan stå kvar om det bedöms rimligt av arborist. Vid byggnation är det viktigt att för alla räd som bedöms kunna sparas, upprätta en trädskyddsplan enligt Östberg & Stål (2018). En arboristbedömning har gjorts i juni 2018 och den bör följas upp när markarbeten är aktuella (Mladoniczky 2018).

Hänsyn vid nyanläggning och upprustning av stigar

På Lilla Kvarnbergets västra sida planeras ett nytt gångstråk, och för denna stig har ett planeringsarbete skett där man visat stor hänsyn till områdets naturvärden. Stigens bredd har minskats jämfört med tidigare förslag, stigen ska vara stenmjöl istället för asfalt, och den ”slingrar” sig genom skogen så att inga träd behöver fällas. Denna hänsynfulla planering av stigen är mycket positiv. Samtidigt planeras också många fler nya gångstråk i planens

närområde, men där har någon liknande planering inte skett (ännu). Calluna rekommenderar att samma typ av hänsynsfulla planering sker för samtliga stigar som planeras att nyanläggas och rustas upp, så att antalet träd och buskar som behöver fällas minimeras. Belysning ska undvikas då de ofta har negativ inverkan på djurlivet, t.ex. fladdermöss (Stone 2015).

Kvarnbacksvägens vägslänt

Kvarnbacksvägen kommer byggas om och en nyanlagd slänt kommer gå in i nuvarande park norr om Lillsjön. Calluna rekommenderar att slänten anpassas till att gynna biologisk mångfald. Eftersom slänten är sydvänd, öppen och kommer hållas öppen även i framtiden, är ett passande paket med åtgärder fokuserat på pollinerande insekter: slänten täcks med en mager jord och sås med nektarrika inhemska ängsväxter, och slå sedan med upptag endast en gång årligen på sensommaren. Några buskage med inhemska blommande buskar och små träd kan också anläggas på slänten.

Död ved

Minst 40 träd av de som avverkas på Lilla Kvarnberget ska placeras ut i veddepåer på ungefär 15–20 olika platser. Använd blandade trädslag och grovlekar på träden, sträva efter att behålla samma fördelning som det levande trädbeståndet. Använd både grova stockar och grenar och kvistar. Veddepåerna sprids ut i området runt Lillsjön, i nya parken nordöst om Lilla Kvarnberget, på Riksbyhöjden och på Kvarnberget. Se Figur 13–14 för exempel på hur det kan se ut. Veddepåerna ska ligga kvar för evigt. De behöver mätas in och registreras hos stadsdelsförvaltningen så att de inte tas bort.

Figur 13–14. Exempel på veddepåer (högar med död ved). Foto: Gustav Palmqvist, Calluna AB.

Groddjur

Beträffande groddjuren bedömer vi att det planerade vandringsstråket för groddjur inklusive den breda valvbågen under vägen, har mycket bra potential. Åtgärderna är dock fortfarande i ett tidigt skede så vi rekommenderar att naturvårdskompetens även i fortsättningen deltar aktivt i planeringen och projekteringen.

Skötselplan

Det vore en bra åtgärd att ta fram en skötselplan för de närliggande skogsområden som bevaras: Lilla Kvarnberget, Riksbyhöjden, Kvarnberget och Kortenslundsskogen. Så här stora, (någorlunda) sammanhängande skogsområden är ovanliga i Stockholms stad och förtjänar en god skötsel. Det finns sannolikt mycket god potential att gynna den biologiska mångfalden genom riktade skötselinsatser. Exempelvis kan man friställa grova ekar/tallar, gallra fram lite yngre ekar/tallar för att gynna efterträdare, gynna blommande buskmiljöer genom att röja trädslå eller gallra träd, skapa död ved, veteranisera träd, friställa stenrösen med mera.

För att säga exakt vilka åtgärder som gör bäst nytta krävs fältbesök och en dedikerad rapport. Därför föreslår vi inga av dessa åtgärder i detalj i nuläget. Vi föreslår att en skötselplan tas fram och att en specificerad budget avsätts för ”engångsåtgärder” som finansieras och genomförs av detaljplaneprojektet, innan skötselplanen lämnas över till stadsdelsförvaltningen.

Referenser

- Barthel, S., Tuvendal, M., Koffman, A. (2015). Kartläggning och analys av ekosystemtjänster i Stockholms stad. Calluna AB, Stockholm.
- Scarpellini, A. (2020) Arbetsmaterial. Naturvärdesinventering (NVI) Vid Lillsjön, Bromma (Stockholms Stad) inför program för centrala Bromma, 2020
- Koffman, A. & Sterenborg, M. (2018a). Inventering av naturvärdesträd och andra värdeelement i Riksby Underlag till stadsutveckling i Bromma. Calluna AB, Stockholm.
- Koffman, A. & Sterenborg, M. (2018b). PM Groddjursinventering 18–20 april 2018. Underlag till stadsutveckling Centrala Bromma 18–20 april 2018. Calluna AB, Stockholm.
- Koffman, A. (2014). Naturvärdesinventering (NVI). Riksby och Plåtslagarvägen-Stopvägen i Bromma. Calluna AB, Stockholm.
- Mladoniczky, D. (2018). Trädbesiktning, arborist Centrala Bromma underlag naturmiljö. Trädliv AB. Miljöförvaltningens behovsbedömning för detaljplan Linta gårdsväg. (Dnr 2018-663).
- Naturvårdsverket (2020). Artskydd i specifik miljöbedömning. URL: <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Miljobedomningar/Specifik-miljobedomning/Miljoaspekter-i-miljobedomning/Biologisk-mangfald/Artskydd/>
- Naturvårdsverket (2007). Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser. Handbok 2009:2. Utgåva 1. April 2009.
- Stockholms stad (2014). Stockholms ekologiska infrastruktur – Bakgrund och beskrivning av databas och karta. URL: https://miljobarometern.stockholm.se/content/docs/mp15/4/ESBO_Bed%C3%B6mningsgrunder.pdf
- Stone, E. L., Jones & G., Harris, S. (2015). Impacts of artificial lighting on bats: A review of challenges and solutions. *Mammalian Biology - Zeitschrift für Säugetierkunde* 80(3) · February 2015
- Östberg, J. & Stål, Ö. (2018). Standard för skydd av träd vid byggnation 2.0. Sveriges lantbruksuniversitet. Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap. Rapport 2018:02. ISBN: 978-91-576-8952-8. Alnarp 2018.

